

קרוב מזון ברפת

מה הדרך הנכונה לביצוע קרובי המזון, תדירות ובאיזה כלי? ד"ר חן גילד בוחן הסוגיה •

ד"ר חן גילד החקלאית
glid@hak.org.il

קרובי המזון ברפת הם נושא בעל חשיבות גבוהה המקבל לצערנו בחלק גדול מהמשקים מענה חלקי בלבד. הסיבות לכך נעוצות במקרים רבים בחוסר ההבנה של חשיבות הפעולה ואופן הביצוע שלה אך גם כתוצאה מבחירה של כלי שאינו מתאים לביצוע הפעולה. חשוב לציין שקרובי מזון אינם מחליפים חלוקות מזון טריות והשפעתם על גישת הפרות לאבוס פחותה מזו של חלוקת המזון אך למרות זאת הם בעלי חשיבות גבוהה והשפעתם על יציבות הכרס, ניצולת המזון התוצאה המקצועית גדולה. קיימת נטייה שגויה לחשוב כי בשעות הבוקר בהן כמות המזון באבוסים גבוהה ניתן להמעיט בקרובי המזון ולכוונם לשעות בהם כמות המזון קטנה. חשוב להקפיד על קרובי מזון תכופים בעיקר בשעות הבוקר שכן בשעות הללו כושר המיון של הפרות גבוה כתוצאה מהכמויות הגדולות של המזון באבוסים. בממשק אידאלי היינו רוצים לראות קרוב מזון כל שעה בשלושת השעות הראשונות לאחר חלוקת המזון ובהמשך קרוב נוסף כל שעתיים.

המטרה היא לייצר אכילה רציפה של ארוחות קטנות. אכילה זו שומרת על בריאות הכרס

מצורפת דוגמא לתדירות קרובים במשק בו קיימות שתי חלוקות מזון בשעה 06:00 ובשעה 14:00: קרובים תכופים: 07:00, 08:00, 09:00 ולאחר חלוקת צהריים 15:00, 16:00, 17:00 קרובים כל שעתיים 11:00, 13:00 ולאחר חלוקת צהריים 19:00, 21:00, 23:00 ו-04:00 למחרת. סה"כ 12 קרובים בנוסף לשתי החלוקות. כמובן שאפשר ורצוי לתזמן את שעות הקרובים עם שעות חזרה מחליבה וצינון.

מטרות קרובי מזון

- שמירה על זמינות מזון רציפה לכלל הפרות בעדר בכול אזורי האבוס למניעת בעיות של גישה למזון על רקע של היררכיה או מזון מרוחק.
- ערבול המזון ומניעת מיון של הבליל. שמירה על אכילה רציפה של המרכיב הפיסיקאלי בבליל החשוב מאד לפעילות הכרס.
- שחרור חום כלוא המקצר את אורך חיי הבליל וטעימותו.
- פעולת המקרב מגרה את הפרות לגשת לאבוס. המטרה היא לייצר אכילה רציפה של ארוחות קטנות. אכילה זו שומרת על בריאות הכרס.
- מניעת רביצה של הפרות לאחר החליבה והפחתת הסיכון לדלקת עטין.
- תיקון ופיזור כמויות המזון לאורך האבוס.

יש להקפיד על קרובי מזון תכופים בשעות שלאחר חלוקת המזון הטרי, כאשר באבוס יש כמויות מזון גדולות

ההבדלים בין שימוש בכלי גדול (שופל) לבין כלי קטן (טרקטור קטן/טרקטורון/כלי חשמלי)

1. כלי גדול מסכן את הפרות באבוס כתוצאה ממבנה מערכת ההיגוי ומהירות הנסיעה.
2. עלות שעת עבודה של כלי מכאני גדול גבוהה בהרבה ביחס לכלי קטן.
3. כלי גדול מגביל את מספר העובדים שיכולים לקרב מזון עקב רישוי וניסיון.
4. כלי גדול משמש פעמים רבות לטיפול בזבל ומעלה את הסיכון לזיהום פס האבוס.
5. כלי גדול קיים ממילא במשק ומקטין את העבודה הכרוכה בתפעול כלי נוסף.
6. מהירות הנסיעה הגבוהה בכלי גדול משפרת את ערבול המזון אולם ניתן להגיע לתוצאה דומה עם כלי קטן בו מותקן מקרב ייעודי.
7. כלי גדול איננו מאפשר תצפית טובה על הפרות.
8. כלי גדול עלול לדרוס את המזון.

לאור הכתוב לעיל המלצתי כיום היא לבצע קרובי מזון עם כלי ייעודי קטן או כלי שהותאם לטובת העניין (רכב תפעולי) אשר כול העובדים יכולים לנהוג עליו בשטח הרפת. ▲

יתרונות וחסרונות מקרב מזון אוטומטי מכני או רובוט

1. מאפשר קרובי מזון רציפים ומתוזמנים ללא תלות בכוח אדם.
2. תחזוקה אינטנסיבית במקרבים המכניים.
3. חיסכון בעלות השימוש בטרקטורים.
4. מפחית את הסיכון לפגיעה בפרות כתוצאה מנסיעה לא בטוחה עם כלי מכאני כבד כגון שופל.
5. מקטין את זיהום המזון כתוצאה משימוש בכלים דו תכליתיים לטובת קילטור וקרוב מזון.
6. מקרב מזון מכני בניגוד לרובוט איננו מקרב את המזון כראוי כאשר כמות המזון באבוס נמוכה. נוצר פס של מזון מרוחק מהפרות.
7. איננו מערבבל כראוי את המזון.
8. אינו מתריע על תקלות כגון גמר מזון/פרות קשורות

יתרונות וחסרונות קרוב בעזרת כלי מכאני רתום גדול או קטן

1. קרוב המזון אפשרי (בחלק מהמקרים) בשני הכיוונים ומאפשר תיקון של כמויות המזון לאורך האבוס.
2. מהירות הנסיעה מערבלת את המזון.
3. קרוב המזון מתבצע גם כאשר יש מעט מזון באבוס.
4. נסיעה לאורך האבוס משמשת גם לטובת הסתכלות על הפרות והאבוס ואיתור תקלות כגון גמר מזון/פרות קשורות/פרות שנפלו.
5. חשש לזיהום בזבל במידה והכלי הוא דו תכליתי.
6. גירוי הפרות לגישה לאבוס חזק יותר.